

07'05 – 23'05 | 2010

homo sentimentalis

---

michał grochowiak / guido van der werve / honza zamojski

ZARYZYKOWAĆ

tekst: Marika Zamojska

Homo sentimentalis (kategoria stworzona przez Milana Kunderę w książce „Nieśmiertelność”¹) to nazwa definiująca skłonność przedkładania (nieuświadomionego i bezwiednego) emocjonalizmu ponad umysłowość, uczucia ponad rozum; więcej wg. Kundery cecha charakteryzująca Europejczyka. „**Homo sentimentalis** - pisze Kundera - należy określić nie jako osobę, która doznaje uczuć (gdyż tych doznawać możemy wszyscy), lecz jako osobę, która wyniosła je do rzędu wartości. Skoro uczucie zostaje uznane za wartość, doznawać go chce każdy; a ponieważ wszyscy jesteśmy z naszych wartości dumni, ujawnienie naszych uczuć jest wielką pokusą”². **Homo sentimentalis** jest podatny na wywoływanie i przyjmowanie emocji. Kundera definiując „człowieka sentymentalnego” (nazywając, używając łacińskiej, naukowej nomenklatury) próbuje racjonalizować naszą uczuciowość. Wydaje się jednak, że sztuka stanowi obszar potrafiący oprzeć się prymatowi rozumu, co tym ciekawsze w sytuacji kiedy korzysta z realnej rzeczywistości a nie z fantazji.

Trudno uwierzyć w prawdziwość sytuacji wykreowanej w filmie holenderskiego artysty Guido van der Werve „Nummer acht Everything is going to be alright” – wizualnie pionujący zapis równie niezwykłego performance’u – artysta idzie po lodzie zamrożonej Zatoki Fińskiej, za nim sunie, rozpruwając lodową powierzchnię olbrzymi lodołamacz. Na niewiele więcej zdaje się opis, natomiast potencjał symboliczno-metaforyczny

obrazu, reminiscencje romantyczne (dziedzictwo malarstwa C.D. Friedricha), wreszcie doskonałość wizualna na długo zapadają w pamięć. Metaforycznie do tematu emocji podchodzi Honza Zamojski. Bohater jego instalacji amerykański raper MF DOOM (pseudonim i prototyp postaci zaczerpnięt z komiksu o dr doom’ie), w jednym ze swoich teledysków zdejmuje maskę będącą atrybutem, który konstytuuje jego muzyczną i sceniczną tożsamość - pokazanie twarzy jest równoznaczne z ujawnieniem uczuć. Motyw ujawnienia/ odkrycia rządzi również realizacją Michała Grochowiaka. Po raz pierwszy artysta odnosi się do figury i twórczości własnego dziadka, poety Stanisława Grochowiaka. Osobisty ton dyktuje sama materia: pamięć, rodzinna koneksja i niedawno uświadomione artystyczne pokrewieństwo.

Wynoszenie uczuć do rzędu wartości, używając terminologii Kundery, wiąże się z ryzykiem egzaltacji, patosu, śmieszności. Z tą świadomością zaryzykujemy.

-----

1. M.Kundera, Nieśmiertelność, PIW, Warszawa 1995.
2. M.Kundera, Nieśmiertelność, PIW, Warszawa 1995, s.222.

TAKING A RISK

---

tekst: Marika Zamojska

Homo sentimentalis (a category coined by Milan Kundera in his book „Immortality“¹) is a name defining a disposition to value (subconscious and instinctive) emotionalism more than intelligence and to prefer feelings over reason. What is more, according to Kundera it is a feature characteristic of Europeans. As Kundera observes: “**Homo sentimentalis** cannot be defined as a man with feelings (for we all have feelings), but as a man who has raised feelings to a category of value. If, then, feeling is seen as a value, all wish to experience it and since each of us is proud of our values, the disclosure of our feelings is a great temptation”². **Homo sentimentalis** is prone to evoking and receiving emotions. When defining the ‘sentimental man’ Kundera (with the usage of Latin scientific nomenclature) tries to rationalize our emotionality. On the other hand, art can resist the primacy of the mind, which gets even more interesting when it uses actual reality rather than fantasy.

It is hard to believe in the credibility of the situation presented in a film by a Dutch artist Guido van der Werve: “Nummer acht Everything is going to be alright”, a visually thrilling record of an equally unusual performance. The artist walks on ice across the Gulf of Finland and is followed by a huge ice-breaker that is ripping through the ice sheet. A description does not do justice to it, but the symbolic and metaphorical potential of the image, the romantic reminiscences (a legacy of C.D. Friedrich’s painting), and finally its visual perfection are truly mem-

orable. Honza Zamojski approaches the subject of feelings from a metaphorical perspective. The protagonist of his installation, the US rapper MF DOOM (who owes his pseudonym to and patterns himself on the character from the comic strip of Dr. Doom), in one of his video clips takes off the mask that is the attribute of his identity as a musician and man on the stage; the disclosure of the face is tantamount to revealing feelings. The motif of disclosure/revelation underpins also a project by Michał Grochowiak. This is the first time the artist has addressed the person and oeuvre of his own grandfather, the poet Stanisław Grochowiak. The personal perspective is contingent on memory, family ties and recently discovered artistic affinities.

To raise feeling to the category of value, to quote Kundera’s terminology, is tied with the risk of exaggeration, pomposity, and ridiculousness. Fully aware of that, we nevertheless will take the risk.

-----

1. M.Kundera, Immortality, HarperCollins Publishers, New York 1999.
2. M.Kundera, Immortality, HarperCollins Publishers, New York 1999, pp. 194-195.